

آیین رونمایی از کتاب ظُهر آدینه

میراثی ماندگار از خطبه‌های تاریخ‌ساز نماز جمعه گرگان

رونمایی از مجموعه کتاب ۹ جلدی خطبه‌های نماز جمعه گرگان

از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۹

در تاریخ هفتم مردادماه ۱۴۰۵، همزمان با چهل‌وهمین سالروز اقامه اولین نمازجمعه، پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی (به امامت مرحوم آیت‌الله طالقانی در تهران)، آیین باشکوه رونمایی از مجموعه نه‌جلدی «ظهر آدینه» در سالن اجتماعات امام رضا(ع) مدرسه علمیه تخصصی الزهرا(س) گرگان برگزار شد. این رویداد فرخنده که با حضور اقشار مختلف مردم، نمازگزاران ثابت، مسئولان ارشد استانی، ائمه جمعه شیعه و سنی، و شخصیت‌های علمی و حوزوی همراه بود، به پاسداشت بیش از چهار دهه حضور مستمر و مؤمنانه در

صفوف نماز جمعه گرگان، اختصاص یافت. مجموعه ارزشمند «ظهر آدینه» که توسط مؤسسه فرهنگی دارالمعرفه قم تدوین و منتشر شده است، مشتمل بر خطبه‌های نماز جمعه حضرت آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی، امام جمعه گرگان و نماینده ولی فقیه در استان گلستان، از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۹ می‌باشد. این اثر ماندگار، گنجینه‌ای غنی از معارف ناب دینی، تحلیل‌های سیاسی روز، مسائل اجتماعی و تاریخی است که با نگاهی دقیق و روشنگرانه، تصویری شفاف از یک دهه سرنوشت‌ساز انقلاب اسلامی را برای نسل‌های آینده به امانت نهاده است.

در این آیین، سرکار خانم زهرا مؤمنی، فرهنگی بازنشسته و از شرکت‌کنندگان قدیمی نماز جمعه گرگان، به پیشینه اولین نماز جمعه در ایران و گرگان اشاره کرد و با استناد به چهار دهه حضور، خطبه‌های آیت‌الله نورمفیدی را سرشار از همدلی، وحدت و بصیرت دانست. وی از انتشار بخشی از خطبه‌ها در مجموعه «ظهر آدینه» ابراز خرسندی کرد و از دست‌اندرکاران تقدیر نمود.

سپس دکتر محمدحسین تازیکی، استاد دانشگاه علوم پزشکی گلستان و از نمازگزاران ثابت گرگان از سال ۱۳۵۸ تاکنون، به ارزیابی علمی خطبه‌های دوم نماز جمعه پرداخت. وی با اشاره به مطالعه کیفی انجام شده، شاخص‌های برجسته خطبه‌های آیت‌الله نورمفیدی را چنین برشمرد: تسلط بر سخنوری و اشراف اطلاعاتی، تقسیم‌بندی منسجم موضوعی (جهانی، کشوری، استانی و مناسبت‌های هفتگی)، پرهیز از حزب‌گرایی و جناح‌بندی، با نگاهی پدران و منصفانه، شجاعت در دفاع از حق و اصلاح مواضع، و صیانت از وحدت اسلامی. دکتر تازیکی در پایان، این خطبه‌ها را در تراز برترین خطبه‌های نماز جمعه کشور و هم‌تراز بیانات مراجع عظام دانست.

در ادامه، حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ مصطفی مسعودی، قائم‌مقام مؤسسه فرهنگی دارالمعرفه و از تدوین‌کنندگان اصلی مجموعه، به ارائه گزارشی جامع از فرایند تحقیق، گردآوری و انتشار این اثر فاخر پرداخت. وی با اشاره به سابقه فعالیت مؤسسه دارالمعرفه قم از سال ۱۳۸۸، سه محور اصلی پژوهش آن را برشمرد: احیای نسخ خطی علمای گرگان و جرجان، انتشار آثار آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی که مجموعه ۹ جلدی «ظهر آدینه» فاخرترین آنهاست، و انتشار آثار آیت‌الله سیدمجتبی نورمفیدی با ۳۰ عنوان چاپ‌شده و ۲۰ عنوان در دست انتشار. مسعودی با اشاره به ویژگی‌های محتوایی مجموعه، آن را سرشار از ظرفیت‌های علمی، تفسیر قرآن، شرح نهج‌البلاغه و سبک زندگی اهل بیت (ع) دانست، که به ساده‌ترین شکل بیان شده است. وی همچنین به دغدغه‌های اجتماعی آیت‌الله نورمفیدی، از جمله پیگیری برای استان شدن گرگان، احداث فرودگاه، ساخت دانشگاه علوم پزشکی و حمایت از کشاورزان اشاره کرد و بر صداقت در گفتار، صمیمیت با مخاطب و بهره‌گیری از بیانات شهید مطهری تأکید نمود و در پایان نیز به موضع قاطع ایشان در برابر جریان‌های انحرافی و پشتیبانی از ولایت فقیه اشاره داشت.

پس از ایشان، حضرت آیت‌الله سید مجتبی نورمفیدی، فرزند ارجمند امام جمعه گرگان و از اساتید برجسته

حوزه علمیه، به ایراد سخنرانی پرداختند. ایشان این مجموعه را میراثی گرانبها برای نسل‌های آینده توصیف کردند. وی ضمن تبریک این رویداد، به تقارن این مراسم با سالروز اقامه اولین نماز جمعه در ایران (پنجم مرداد ۱۳۵۸) و نیز نزدیکی به سالروز برگزاری نخستین نماز جمعه در تاریخ اسلام (۱۶ ربیع‌الاول در مدینه) توسط پیامبر اکرم (ص) اشاره کرد و این همزمانی را به فال نیک گرفت. آیت‌الله نورمفیدی با استناد به اولین خطبه پیامبر (ص) که با توصیه به تقوا، نیکی و جهاد آغاز شد، بر اهمیت نماز جمعه به عنوان یکی از ارکان اساسی جامعه اسلامی تأکید کرد و با نقل روایتی از پیامبر (ص) که شرکت در نماز جمعه را موجب آمرزش گناهان و آغاز زندگی نوین دانسته، جایگاه رفیع آن را یادآور شد.

در محور دوم، با مروری بر سابقه انتشار خطبه‌های نماز جمعه از صدر اسلام تا دوره صفویه (همچون کتاب خطی «صد خطبه» فیض کاشانی)، به این نکته اشاره کرد که هرچند این کار فراز و فرود داشته، اما همواره مورد اهتمام عالمان بوده است. ایشان به این موضوع اشاره داشتند که آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی چندان موافق انتشار خطبه‌ها نبودند، اما با این وجود، تیم پژوهشی با جدیت این کار را پیش برد.

در محور سوم، با موضوع پاسخ به پرسش‌های بنیادین درباره ضرورت تدوین این مجموعه؛ آیت‌الله سیدمجتبی نورمفیدی با طرح چند پرسش اساسی، به تبیین عمیق ضرورت انتشار این مجموعه پرداختند: پرسش اول این که خطیب با جامعه زمان خود چگونه سخن گفته است؟ ایشان در پاسخ به این پرسش بیان داشتند که این خطبه‌ها، پنجره‌ای به سوی درک دغدغه‌های یک جامعه در مقطع حساس دهه شصت است؛ دورانی که سرشار از رویدادهای سرنوشت‌ساز هم‌چون جنگ تحمیلی، ترورها، تحولات سیاسی و اقتصادی بود. پرسش دوم این که آیا این سخنان هنوز برای انسان امروز کارآمد است؟ ایشان با پاسخ مثبت به این پرسش، تأکید داشتند که این خطبه‌ها دارای مبانی فکری استوار و چارچوب‌های اخلاقی و دینی محکمی هستند که از روزمرگی و سطحی‌نگری به دور است. سوم این که آیا این خطبه‌ها صرفاً یک اثر تشریفاتی است؟ ایشان با رد این نگاه سطحی، این مجموعه را «میراث زنده فکری» و منبعی کم‌نظیر برای پژوهشگران علوم سیاسی، جامعه‌شناسی، علوم ارتباطات و علوم دینی معرفی کردند، که می‌تواند به کشف گوشه‌های پنهان تاریخ معاصر این سرزمین کمک شایانی کند.

در محور چهارم، با موضوع واکاوی ویژگی‌های محتوایی و سبک بیانی خطبه‌ها؛ ایشان با نگاهی ژرف به محتوای این خطبه‌ها، به ویژگی‌های منحصربه‌فرد سبک و سیاق بیانی آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی اشاره فرمودند، که اهم این ویژگی‌ها عبارتند از: الف- ثبات مبانی و چارچوب فکری؛ گوینده‌ی این سخنان دارای مبانی ریشه‌دار دینی و اعتقادی است و برخلاف برخی جریان‌ها، دچار نوسان و روزمرگی نشده است. ب- انصاف در گفتار و رفتار: یکی از بارزترین ویژگی‌های این خطبه‌ها، رعایت انصاف، حتی در قبال رقبای دشمنان است. انصاف به معنای نادیده نگرفتن محاسن دیگران، حتی اگر با آن‌ها اختلاف نظر داشته باشیم. ج- مدارا با دوستان و جهاد با دشمنان: این خطبه‌ها به روشنی نشان می‌دهد که گوینده در عین صلابت و ایستادگی در برابر کفر و

استکبار، با دوستان و نزدیکان با مهربانی و مدارا برخورد می‌کند. د- پرهیز از خروج از جاده اخلاق و شرع: ایشان با قاطعیت فرمودند که هیچ‌کس نمی‌تواند موردی بیابد که در این چهار دهه، حتی یک کلمه از حرمت‌شکنی یا خلاف شرع از این خطیب بزرگوار صادر شده باشد.

آیت‌الله سیدمجتبی نورمفیدی در محور پنجم، با اشاره به ظرفیت‌های پژوهشی این مجموعه، تأکید کرد که این اثر صرفاً تاریخی نیست و از دل ۹ جلد آن می‌توان مباحثی هم‌چون شرحی بر نهج‌البلاغه، سبک زندگی اهل بیت (ع) و مباحث کلامی و اعتقادی را استخراج کرد. وی این مجموعه را میراث زنده‌ی فکری، درس اخلاق، سیره‌شناسی و نهج‌البلاغه‌شناسی دانست، که ضمن حفظ میراث تاریخی استان گلستان، پاسخگوی نیاز امروز جامعه به الگوهای فکری و اخلاقی متقن است. ایشان هم‌چنین از تلاش‌های پژوهشگران برای تدوین خطبه‌های دهه هفتاد خبر داد و ابراز امیدواری کرد که مجموعه ده‌جلدی خطبه‌های آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی در دهه ۱۳۷۰ (۱۳۷۹-۱۳۷۰) نیز تا پایان سال جاری منتشر خواهد شد و بر لزوم تداوم این مسیر تأکید نمود.

پس از سخنرانی‌ها، آیین رونمایی از مجموعه ۹ جلدی «ظهر آدینه» برگزار شد و از حجت‌الاسلام مسعودی، آقای سیدمحمد مهدی موسوی (پژوهشگر) و آقای احمد خواجه‌نژاد (مدیرعامل مؤسسه فرهنگی میرداماد) تقدیر به عمل آمد.

